

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
DESTEK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
İŞYERİ SAĞLIK VE GÜVENLİK BİRİMİ
DAİRE BAŞKANLIĞI

MERKEZ İŞYERİ SAĞLIK VE GÜVENLİK BİRİMİ

HAVA YOLU TIKANIKLIĞINDA İLK YARDIM

T.C. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI

MERKEZ İŞYERİ SAĞLIK VE GÜVENLİK BİRİMİ

ÖĞRENİM HEDEFLERİ

- Tüm yaş gruplarında kısmi hava yolu tıkanıklığı ve ilk yardımı,
- Tüm yaş gruplarında tam hava yolu tıkanıklığı ve ilk yardımı öğrenebilme ve uygulayabilme.

MERKEZ İŞYERİ SAĞLIK VE GÜVENLİK BİRİMİ

HAVA YOLU TIKANIKLIĞI

- Yabancı cisme bağlı hava yolu tıkanıklığı en yaygın görülen hayatı tehdit eden acil durumlar arasında yer alır.
- Hava yolu tıkanıklığı, hızlı ve etkili bir şekilde müdahale edilmezse **solunum ve kalp durmasına** neden olabilir.

MERKEZ İŞYERİ SAĞLIK VE GÜVENLİK BİRİMİ

HAVA YOLU TIKANIKLIĞI

Hava yolu tıkanıklığı iki şekilde görülebilir.

Kısmi tıkanma: Hava yoluna kaçan yabancı cismin, hava geçişinde azalmaya neden olması sonucu ortaya çıkar. Kısmi tıkanmada az da olsa bir miktar hava geçişi vardır.

Tam tıkanma: Hava yoluna kaçan yabancı cismin hava geçişini tamamen engellemesi sonucu ortaya çıkar. Tam tıkanmada hava geçişi yoktur.

MERKEZ İŞYERİ SAĞLIK VE GÜVENLİK BİRİMİ

YETİŞKİNLERDE HAVA YOLU TIKANIKLIĞI

Risk faktörleri

- Bilinç düzeyinde azalma,
- Yutma ve öksürük reflekslerini etkileyen nörolojik bozukluklar (felç, bunama),
- Solunum sistemini etkileyen hastalıklar,
- Yaşlılık.

MERKEZ İŞYERİ SAĞLIK VE GÜVENLİK BİRİMİ

YETİŞKİNLERDE KISMİ HAVA YOLU TIKANIKLIĞI BELİRTİLERİ

- Kişi konuşabilir.
- Kuvvetli öksürebilir.
- Az da olsa nefes alabilir.
- Nefes alırken ıslık sesi duyulabilir.
- Tıkanıklık devam ederse cilt mavimsi/grimsi renge dönebilir.

MERKEZ İŞYERİ SAĞLIK VE GÜVENLİK BİRİMİ

YETİŞKİNLERDE KISMİ HAVA YOLU TIKANIKLIĞINDA İLK YARDIM

- Kişi kuvvetli öksürüyorsa ve nefes alabiliyorsa kısmi hava yolu tıkanıklığı kabul edin.
- **Öksürmeye devam etmesini söyleyin** ve başka bir şey yapmayın.
- Tam hava yolu tıkanıklığı gelişebileceğinden normal şekilde tekrar nefes alıncaya kadar kişiyle birlikte kalın.

MERKEZ İŞYERİ SAĞLIK VE GÜVENLİK BİRİMİ

YETİŞKİNLERDE KISMİ HAVA YOLU TIKANIKLIĞINDA İLK YARDIM

- Kişinin solunum ve öksürüğü belirgin şekilde zayıflarsa ya da kaybolursa, morarma saptanırsa **tam hava yolu tıkanıklığı** olarak kabul edilerek derhal buna göre müdahale edin.
- Kişide hava yolu tıkanıklığı **doğrudan tam tıkanma** şeklinde de ortaya çıkabilir.

MERKEZ İŞYERİ SAĞLIK VE GÜVENLİK BİRİMİ

YETİŞKİNLERDE TAM HAVA YOLU TIKANIKLIĞI BELİRTİLERİ

- Kişi konuşma çabası içindedir, ancak konuşamaz. Sorulara baş hareketleriyle cevap verir.
- Öksüremez veya çok zayıf öksürmeye çalışır.
- Nefes alamaz.
- Panik hâlinedir.
- Acı çeker ve ellerini boynuna götürür (Evrensel boğulma işareti).
- Ciltte mavi veya grimsi görünüm vardır.

MERKEZ İŞYERİ SAĞLIK VE GÜVENLİK BİRİMİ

YETİŞKİNLERDE TAM HAVA YOLU TIKANIKLIĞINDA İLK YARDIM

Kişinin bilinci açıksa

- Kişi konuşamıyor, öksüremiyor veya zayıf öksürüyor, mücadele ediyor ve nefes alamıyorsa tam hava yolu tikanıklığı kabul edin.
- Hemen etrafınıza seslenin ve yardım isteyin.
- Yardım çağrınıza karşılık veren birisi olursa 112'yi aramasını isteyin.

MERKEZ İŞYERİ SAĞLIK VE GÜVENLİK BİRİMİ

YETİŞKİNLERDE TAM HAVA YOLU TIKANIKLIĞINDA İLK YARDIM

- Yardım çağrınıza karşılık veren birisi yoksa 112'yi kendiniz arayın ve arama sırasında mümkünse telefonunuzun hoparlörünü açarak telefondaki sağlık görevlisinin direktiflerini dinleyin.
- Yardım çağırma ve ilk yardım basamaklarını eş zamanlı olarak yürütün.

MERKEZ İŞYERİ SAĞLIK VE GÜVENLİK BİRİMİ

YETİŞKİNLERDE TAM HAVA YOLU TIKANIKLIĞINDA İLK YARDIM

Sırt vurusu uygulaması

- Kişinin yan tarafında ve biraz arkasında durun.
- Göğsünü bir elinizle destekleyin ve kişiyi öne doğru eğin.
- Diğer elinizin topuğuyla kişinin sırtına kürek kemiklerinin arasına yönü ileri doğru **5 defa sert** şekilde vurun.

MERKEZ İŞYERİ SAĞLIK VE GÜVENLİK BİRİMİ

YETİŞKİNLERDE TAM HAVA YOLU TIKANIKLIĞINDA İLK YARDIM

- Cismin çıkıp çıkmadığını ve kişinin tekrar nefes alıp almadığını kontrol edin.
- Ağız içinde görünen bir yabancı cisim katı ve çıkarabilecek durumda ise parmak süpürme hareketi ile tek hamlede çıkarmaya çalışın.
- Çıkarılabilecek durumda değil ise dokunmayın.
- Rastgele parmak süpürme hareketini kullanmaktan kaçının.
- 5 defa uygulanan sırt vurusu ile cisim çıkmadıysa karın basısı uygulayın.

MERKEZ İŞYERİ SAĞLIK VE GÜVENLİK BİRİMİ

YETİŞKİNLERDE TAM HAVA YOLU TIKANIKLIĞINDA İLK YARDIM

Karın basısı uygulaması

- Kişinin arkasında durun ve her iki kolunuzu da karnın üst kısmına yerleştirin.
- Kişiyi öne doğru eğin.
- Bir elinizi yumruk yapın.

T.C. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI

MERKEZ İŞYERİ SAĞLIK VE GÜVENLİK BİRİMİ

YETİŞKİNLERDE TAM HAVA YOLU TIKANIKLIĞINDA İLK YARDIM

- Yumruğunuzun başparmak tarafını göbük deliğı ile iman tahtasının ucu arasına yerleştirin.
- Bu eli diğerk elinizle kavrayın ve yumruğunuzu sıkıca içeri (kendinize doğru) ve yukarı doğru keskin bir şekilde çekin.
- Bu işlemi **5 defa** tekrarlayın.

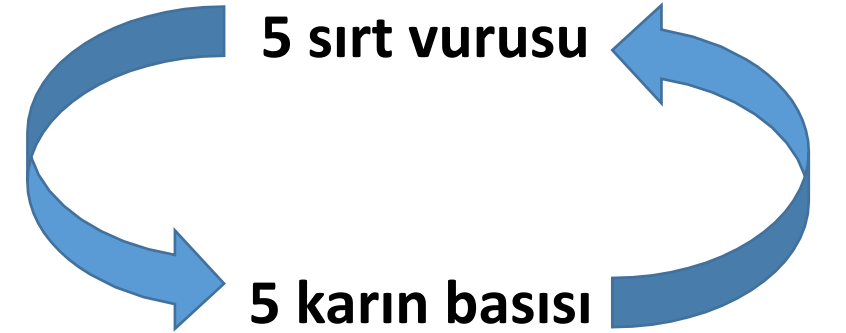

MERKEZ İŞYERİ SAĞLIK VE GÜVENLİK BİRİMİ

YETİŞKİNLERDE TAM HAVA YOLU TIKANIKLIĞINDA İLK YARDIM

- Tıkanıklık hala devam ediyorsa 5 sırt vurusu ve 5 karın basısı ile **dönüşümlü** olarak devam edin.
- Cisim çıkıncaya veya kişi bilincini kaybedinceye kadar bu işlemleri tekrarlayın.

MERKEZ İŞYERİ SAĞLIK VE GÜVENLİK BİRİMİ

YETİŞKİNLERDE TAM HAVA YOLU TIKANIKLIĞINDA İLK YARDIM

Aşırı şişman (obez) yetişkinler ve hamile kadınlarda
Karnını kuşatamadığınız aşırı şişman yetişkinler ve hamileliğin geç (20. hafta ve sonrası) dönemlerinde karın basısı yerine **göğüs basısını** uygulayın.

MERKEZ İŞYERİ SAĞLIK VE GÜVENLİK BİRİMİ

YETİŞKİNLERDE TAM HAVA YOLU TIKANIKLIĞINDA İLK YARDIM

- 5 sırt vurusu uygulayın.
- Cisim çıkmadıysa göğüs basısı uygulayın.

MERKEZ İŞYERİ SAĞLIK VE GÜVENLİK BİRİMİ

YETİŞKİNLERDE TAM HAVA YOLU TIKANIKLIĞINDA İLK YARDIM

Göğüs basısı uygulaması

- Kişinin arkasında durun, kollarınızı koltukaltlarından geçirerek göğsünü sarın.
- Bir elinizi yumruk yapın ve yumruğun başparmak tarafını **göğüs kemiğinin alt yarısına** yerleştirin.

MERKEZ İŞYERİ SAĞLIK VE GÜVENLİK BİRİMİ

YETİŞKİNLERDE TAM HAVA YOLU TIKANIKLIĞINDA İLK YARDIM

- Yumruğu diğer elinizle kavrayın.
- Yumruğu hızlı bir hareketle kendinize doğru çekerek **hızlı bir içe doğru itme kuvveti verin.**

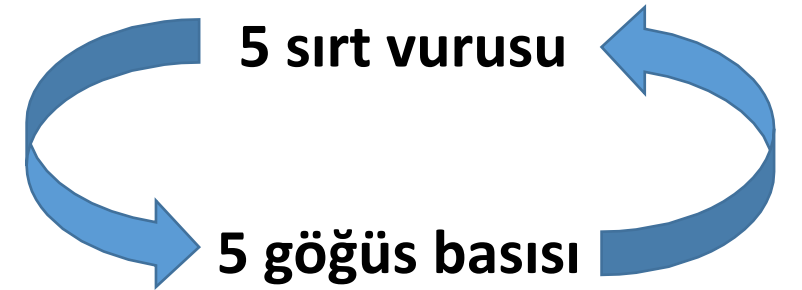
T.C. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI

MERKEZ İŞYERİ SAĞLIK VE GÜVENLİK BİRİMİ

YETİŞKİNLERDE TAM HAVA YOLU TIKANIKLIĞINDA İLK YARDIM

- Cisim çıkıncaya veya kişi bilincini kaybedinceye kadar bu işlemleri tekrarlayın.

MERKEZ İŞYERİ SAĞLIK VE GÜVENLİK BİRİMİ

YETİŞKİNLERDE TAM HAVA YOLU TIKANIKLIĞINDA İLK YARDIM

Hava yolunun hem kısmi hem de tam tıkanıklığında kişi bilincini kaybedebilir.

Kişinin bilinci kapanırsa/kapalı halde bulunursa

- Kişiyi dikkatlice yere yatırın.
- Hemen etrafınıza seslenin ve yardım isteyin.
- Yardım çağrınıza karşılık veren birisi olursa 112 hala aranmamış ise aratın.

MERKEZ İŞYERİ SAĞLIK VE GÜVENLİK BİRİMİ

YETİŞKİNLERDE TAM HAVA YOLU TIKANIKLIĞINDA İLK YARDIM

- Yardım çağrınıza karşılık veren birisi yoksa 112'yi arayın, mümkünse telefonunuzun hoparlörünü açarak telefondaki sağlık görevlisinin direktiflerini dinleyin.
- Temel yaşam desteğine başlayın.

Kişi tekrar normal nefes almaya başlasa bile en yakın sağlık kuruluşuna acilen ulaşmasını sağlayın. Çünkü yabancı cisim üst ya da alt solunum yollarında kalabilir ve istenmeyen sonuçların ortaya çıkmasına yol açabilir.

MERKEZ İŞYERİ SAĞLIK VE GÜVENLİK BİRİMİ

ÇOCUKLARDA HAVA YOLU TIKANIKLIĞI

Çocuklarda gıda, bozuk para ve küçük oyuncaklar gibi maddelerle hava yolu tıkanıklığı oluşabilir.

Oyun oynarken ya da yemek yerken aniden başlayan

- Öksürük,
- Öğürme,
- Boğulma,
- Nefes alamama,
- Hırıltının ortaya çıkması hava yolu tıkanıklığını düşündürmelidir.

MERKEZ İŞYERİ SAĞLIK VE GÜVENLİK BİRİMİ

ÇOCUKLARDA TAM HAVA YOLU TIKANIKLIĞINDA İLK YARDIM

Bir yaşından büyük çocuklarda hava yolu tıkanıklığında ilk yardım uygulamaları yetişkinlerdeki gibi yapılır.

MERKEZ İŞYERİ SAĞLIK VE GÜVENLİK BİRİMİ

ÇOCUKLARDA TAM HAVA YOLU TIKANIKLIĞINDA İLK YARDIM

Çocuğun bilinci kapanırsa/kapalı halde bulunursa

- Dikkatlice yere sırtüstü yatırın.
- Hemen etrafınıza seslenin ve yardım isteyin.
- 112 hala aranmamışsa aratın/arayın.
- Temel yaşam desteğine başlayın.

Çocuk tekrar normal nefes almaya başlasa bile en yakın sağlık kuruluşuna acilen ulaşmasını sağlayın.

MERKEZ İŞYERİ SAĞLIK VE GÜVENLİK BİRİMİ

BEBEKLERDE HAVA YOLU TIKANIKLIĞI

- Bebek yemek yerken, oyuncaklarla oynarken veya emeklerken aniden nefes almakta zorlanırsa büyük ihtimalle hava yoluna yabancı cisim kaçmıştır.
- Bebeklerde tıkanıklığı anlayabilmek için bebeğin göğüs ve karın hareketlerini izlemek, ağız ve burundan nefes alıp verme ile oluşan hava akımını **dinlemek** ve **hissetmeye çalışmak** gerekmektedir.

MERKEZ İŞYERİ SAĞLIK VE GÜVENLİK BİRİMİ

BEBEKLERDE KISMİ HAVA YOLU TIKANIKLIĞI BELİRTİLERİ

- Zorlanarak nefes alma,
- Öksürme (boğulur tarzda),
- Ağlama,
- Yaşıyla uyumlu sesler çıkarma,
- Korku, heyecan ve çırpınma (panik tarzı el-kol hareketleri),
- Öğürme.

MERKEZ İŞYERİ SAĞLIK VE GÜVENLİK BİRİMİ

BEBEKLERDE KISMİ HAVA YOLU TIKANIKLIĞINDA İLK YARDIM

- Bebeğin kendi kendine solumasına ve **öksürmesine** izin vererek takip edin.
- Bebeği kucağınıza alıp başını yükseltin ya da omzunuza yaslayın.
- **Kendi çabası ile yabancı cismi çıkarmasını bekleyin.**

MERKEZ İŞYERİ SAĞLIK VE GÜVENLİK BİRİMİ

BEBEKLERDE TAM HAVA YOLU TIKANIKLIĞI BELİRTİLERİ

- Öksüremez.
- Ağlayamaz.
- Ses çıkaramaz.
- Yanıt veremez.
- Rengi morarmaya başlar.

MERKEZ İŞYERİ SAĞLIK VE GÜVENLİK BİRİMİ

BEBEKLERDE TAM HAVA YOLU TIKANIKLIĞINDA İLK YARDIM

Bebeğin bilinci açıksa

- Hemen etrafınıza seslenin ve yardım isteyin.
- Yardım çağrınıza karşılık veren birisi olursa 112'yi aramasını isteyin.
- Yardım çağrınıza karşılık veren birisi yoksa 112'yi kendiniz arayın ve arama sırasında mümkünse telefonunuzun hoparlörünü açarak telefondaki sağlık görevlisinin direktiflerini dinleyin. Yardım çağırma ve ilk yardım basamaklarını eş zamanlı olarak yürütün.
- **Sırt vurusuna başlayın.**

MERKEZ İŞYERİ SAĞLIK VE GÜVENLİK BİRİMİ

BEBEKLERDE TAM HAVA YOLU TIKANIKLIĞINDA İLK YARDIM

Sırt vurusu için

- Bebeğin düşmesini önlemek ve yabancı cismin çıkarılmasına yardımcı olmak için oturur veya diz çökmüş pozisyonda iken uyluklarınızdan destek alın.
- Bebeğin yüzü yere bakacak ve başı gövdesinden daha aşağıda olacak şekilde ön kolunuz boyunca yatırın.
- Bu esnada bebeğin başı aşağı ve yüzüstü pozisyonda olduğundan emin olun.

MERKEZ İŞYERİ SAĞLIK VE GÜVENLİK BİRİMİ

BEBEKLERDE TAM HAVA YOLU TIKANIKLIĞINDA İLK YARDIM

- Bir elin başparmağını alt çenenin bir yanına ve diğer parmakları çenenin öbür tarafına yerleştirerek çeneyi kavrayın. Bebeğin başını destekleyin.
- Baş desteği yaparken çenenin altındaki yumuşak dokuları sıkıştırmayın, **boğazına bastırmayın** ve bebeğin **ağzını kapatmayın**.
- Serbest elinizle, avucunuzun tabanı ile bebeğin kürek kemikleri arasına aşağı ileri yöne doğru **5 defa sert sırt vurusu** yapın.

MERKEZ İŞYERİ SAĞLIK VE GÜVENLİK BİRİMİ

BEBEKLERDE TAM HAVA YOLU TIKANIKLIĞINDA İLK YARDIM

- Bebeği diğer kolunuzun üzerine sırt üstü ve başı hafif aşağıda olacak şekilde tek hamlede çevirin.
- Çevirme işlemi sırasında sırt vurusu yapan elinizi bebeğin başının arkasına yerleştirerek başı desteklemeyi unutmayın.
- Cismin çıkıp çıkmadığını ve bebeğin nefes alıp alamadığını **kontrol edin**.
- Cismi görüyorsanız katı bir cisimse ve çıkarabileceğinizden emin iseniz parmak süpürme hareketi ile tek hamlede almaya çalışın. Emin değilseniz dokunmayın.

MERKEZ İŞYERİ SAĞLIK VE GÜVENLİK BİRİMİ

BEBEKLERDE TAM HAVA YOLU TIKANIKLIĞINDA İLK YARDIM

5 defa uygulanan sırt vurusu ile cisim çıkmadıysa

- 5 defa olacak şekilde **göğüs basısı** yapın.
- Bebeğe baş aşağı ve sırtüstü pozisyon verin.
- **Meme çizgisinin yaklaşık bir parmak altında** bebeğin göğüs kemiğinin ortasına işaret ve orta parmaklarınızı yerleştirin.

MERKEZ İŞYERİ SAĞLIK VE GÜVENLİK BİRİMİ

BEBEKLERDE TAM HAVA YOLU TIKANIKLIĞINDA İLK YARDIM

- Göğüs ön arka çapının yaklaşık 1/3'ü kadar çökmeye neden olacak şekilde **göğüs basısı** yapın.
- Göğüs basılarını temel yaşam desteğindeki basılara benzer ancak daha keskin ve daha yavaş bir hızda içeri ve yukarı doğru iterek uygulayın.
- Göğüs basısını peş peşe 5 (beş) defa tekrarlayın.

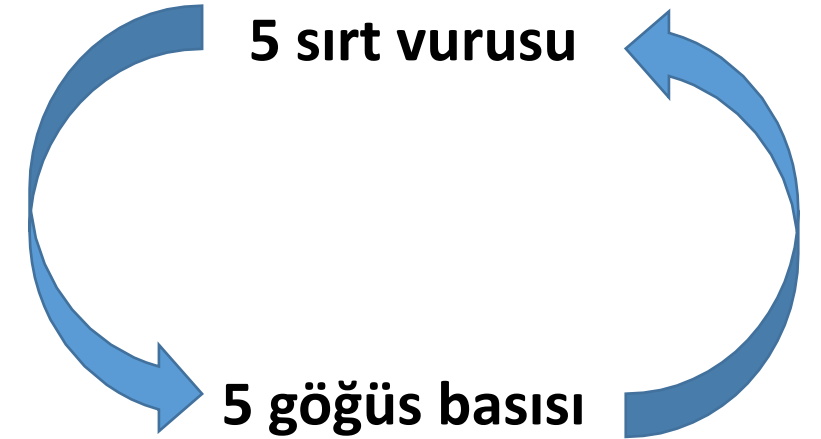

MERKEZ İŞYERİ SAĞLIK VE GÜVENLİK BİRİMİ

BEBEKLERDE TAM HAVA YOLU TIKANIKLIĞINDA İLK YARDIM

- Yabancı cismin çıkıp çıkmadığını kontrol edin.
- Yabancı cisim çıkana kadar ya da bebek bilincini kaybedene kadar 5 sırt vurusu ve 5 göğüs basısını **dönüşümlü** olarak yapmaya devam edin.

MERKEZ İŞYERİ SAĞLIK VE GÜVENLİK BİRİMİ

BEBEKLERDE TAM HAVA YOLU TIKANIKLIĞINDA İLK YARDIM

Bebğin bilinci kapanırsa/kapalı halde bulunursa

- Bebeği sert ve güvenli bir yüzeye yatırın.
- 112 aranmamışsa hemen arayın/aratın.
- Temel yaşam desteğine başlayın.

Bebek tekrar normal nefes alsa bile en yakın sağlık kuruluşuna acilen ulaşmasını sağlayın.

MERKEZ İŞYERİ SAĞLIK VE GÜVENLİK BİRİMİ

ÖZET

Beceri Rehberi

Yetişkin, Çocuk ve Bebeğe Kısmi ve Tam Hava Yolu Tıkanıklığında İlk Yardım Uygulaması

MERKEZ İŞYERİ SAĞLIK VE GÜVENLİK BİRİMİ

